

Aarø den 20. november 2024

Notat om genopretning af dige sikkerheden på Aarø

Stormfloden i dagene 20.-21. oktober 2023 anrettede betydelige skader på digerne under Landvindingslaget Aarø (LI. Aarø). Der er tale om borterossion af digemateriale på betydelige strækninger af det godt 5000 m lange dige. Skader på diger skal ifølge lagets vedtægt genoprettes hurtigst muligt.

I det følgende beskrives bestyrelsens vurdering af den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde til genoprettelse af dige sikkerheden, således som vedtægten for laget foreskriver. Det skal bemærkes, at genopretningen tilstræber at føre digerne tilbage i den af vedtægten foreskrevne tilstand. Det tilstræbes ikke af ændre på forhold af juridisk eller materielle betydning i forhold til vedtægten. Dermed vurderer bestyrelsen ikke, at der er grundlag for at ansøge om behandling af sagen i henhold til kystbeskyttelsesloven eller vandløbsloven.

Landvindingslaget fik for et par år siden meddelt af Slots- og kulturarvsstyrelsen om, at digerne var blevet fredet i henhold til fredningsloven. Bestyrelsen vurderer, at genindbygning af diget med sten- og jordmaterialer, hvor skader er opstået, er uomgængelig ifølge vedtægten. Slots- og Kulturarvsstyrelsen vil via kopi af dette notat blive orienteret om genopretningsprocessen.

Flodskarn aflejret på digearealerne som følge af stormfloden blev fjernet i løbet af de første par uger efter stormfloden. Dels for ikke at få rådsråder på græsdækket på digerne, dels for at undgå at flodskarnet gav bosteder for mosegrise og rotter mv. som graver gange i jorden.

Entreprenøren, som i mange år har udført den vedtægtsbestemte årlige vedligeholdelse, blev tilkaldt i ønsket om at få et tilbud på den fysiske genoprettelse af dige sikkerheden. Entreprenøren vurderede at det ikke vil være realistisk at give en fast pris på genopretningen, men vil gerne påtage sig arbejdet på timepris. Deres vurdering vedrørende udgifterne til genopretning er, at det godt kan løbe op i henved en mio. kr. Denne vurdering skal som sagt tages med forbehold.

Veststrækningen af diget, som beskytter husrækken bag diget fra Aarø by og mod nord, står uden væsentlige skader, så bestyrelsen vurderer, at der på denne strækning ikke er væsentligt akut behov for genoprettende indsats.

Digestrækningerne mod nord og øst beskytter landbrugsarealer, hvoraf en betydelig del af arealerne ligger hen i græs på nuværende tidspunkt. Et eventuelt digebrud med oversvømmelse af vand fra Lillebælt vil her i løbet af vinteren ikke medføre meget store tab af afgrøder mv. En sådan hændelse vil heller næppe give skader på bygninger eller andre konstruktioner af stor værdi. Behovet for akut indsats og de omkostninger som en sådan måtte medføres skal således afvejes i forhold til de begrænsede tab, som kan forventes ved en ny stormflodshændelse i vinterens løb.

Det forgangne meget våde efterår med rekordnedbør i oktober og første halvdel af november betyder, at meget store dele af de danske landarealer nu er vandmættede, og at nedbør ikke kan synke i jorden men må løbe overfladisk af. Det samme gælder digerne på Aarø. Jordens bæreevne er derfor yderst begrænset, og færdsel med tungt maskinel på digerne vil medføre betydelige skader på digematerialer og græstæppe. Dermed vil straks genopretning af digerne medføre ganske betydelige omkostninger af et uforudsigeligt omfang. Det vil ikke være muligt at etablere græstæppe på genoprettede strækninger før i løbet af foråret og forsommeren 2024. Genoprettede arealer som ligger hen som bar jord vil i betydeligt omfang være udsatte for erosion af nedbør og højvande.

Et andet forhold af betydning for genopretningen er, at materialerne til reparationen skal fremskaffes. Med hensyn til sten kan det ikke udelukkes at materialer på Aarø ikke rækker, og at der derfor skal hentes materiale fra fastlandet. Jord kan bedst skaffes ved at grave en sø på et areal, hvis beliggenhed og jord sammensætning er egnet til digegenopbygning. Der skal hos Haderslev Kommune søges om tilladelse til denne indsats efter den relevante lovgivning. Processen er igangsat.

Der er mod nord og øst nær fugletårnet så betydelige skader, at der er behov for en akut genopretningsindsats. Indsatsen i denne forbindelse vil i det væsentlige kunne gennemføres fra søsiden uden yderligere skader på diger og forland. Dette arbejde er i gangsat. Der vil blive ført log-bog med stedfæstelse af indsatsen og materialevalg til udbedringen.

Som bestyrelsen for LI. Aarø vurderer, vil den af vedtægten foreskrevne digesikkerhed næppe kunne være genoprettet før sommeren 2024. Der udstår i denne forbindelse en usikkerhed om økonomien til genopretningen, idet lagets opsparede midler måske ikke er tilstrækkelige til at finansiere hele arbejdet. Bestyrelsen arbejder også med dette aspekt vedrørende stormflodsskaderne.

Det var for det meste af Syddanmark en ”materiel og økonomisk øretæve” vi fik i dagene 20. – 21. oktober men lykkeligvis uden tab af menneskeliv.

Bestyrelsen er opmærksom på, at digernes svækkede tilstand kræver større opmærksomhed, end vi er vant til. Vi ved ikke hvornår klimaændring med tilhørende vildere vejr igen giver anledning til skærpet opmærksomhed, men vi holder øje.

Notat ved

Hans Thiil Nielsen på vegne af LI. Aarøs bestyrelse